

Er referens: N2010/2438/E

Yttrande över Näringsdepartementets promemoria ”En ny lag om elcertifikat”

Potentialen för en storskalig vindkraftsutbyggnad i Sverige är god. Elcertifikatsystemet har varit avgörande för att den hittillsvarande utbyggnaden har kunnat ske. Prognoserna visar att 2011 kommer att bli ytterligare ett starkt år för vindkraftsutbyggnaden i Sverige. Tack vare lägre turbinpriser och en stark krona har vindkraften i dagsläget goda ekonomiska villkor. Det föreligger däremot en stor risk att lönsamheten drastiskt kan sjunka om ett par år om man inte kommer tillrätta med överskott av certifikat i systemet.

Det stora överskottet av elcertifikat uppstod under certifikatsystemets inledande år och har medfört att prisbildningen inte fungerar i enlighet med systemets ursprungliga intentioner. För att få en långsiktigt fungerande och jämn utbyggnad av förnybar el i Sverige är det avgörande att det överskott som idag belastar elcertifikatsystemet åtgärdas innan systemet utvidgas, att det införs tätare kontrollstationer med syfte att justera kvotkurvan med syftet att elcertifikatsystemet skall balanseras så att utbyggnadstakten blir jämn.

I övrigt hänvisar Svensk Vindenergi till de synpunkter som lämnats i tidigare remissyttrande där resonemangen utvecklas närmare.

Sammanfattning

Ett gemensamt stödsystem med Norge kommer att ha stor påverkan på utbyggnaden av förnybar elproduktion i Sverige. Redan i dagens system finns det en risk att det vid ändrade omvärldsförhållanden uppstår perioder där investeringar inte blir lönsamma. Likväl kan det under vissa omständigheter uppstå situationer där elcertifikatprisnivåerna blir omotiverat höga. Det är viktigt att syftet med elcertifikatsystemet upprätthålls, det vill säga att gynna utbyggnaden av förnybar energi till lägsta möjliga kostnad. Den bakomliggande orsaken till att systemet idag inte fungerar optimalt är det stora överskottet av elcertifikat. Genom att reglera överskottet skulle marknadsprincipen stärkas, investeringsförutsättningarna förbättras och totalkostnaden för elkonsumenterna hållas nere.

För att ett gemensamt system ska kunna trygga fortsatta investeringar i förnybar elproduktion måste bland annat följande synpunkter beaktas:

- I det framtida systemet bör det vara möjligt att med jämna intervaller/kontrollstationer (förslagsvis tvååriga) justera kvotkurvan uppåt eller nedåt i syfte att uppnå balans mellan utbud och efterfrågan för att komma tillrätta med det överskott av tillgängliga certifikat som idag belastar systemet.
- Initialt är det mycket viktigt att den norska kvotkurvan ges tillräcklig höjd så att utbyggnaden i Sverige kan fortsätta i nivå med tidigare prognoser - även efter att den gemensamma marknaden har förverkligats.

- Kvotkurvan bör utformas så att den reducerar det stora överskott av certifikat som belastar det nuvarande systemet. En genomgripande analys av kvotkurvans form blir särskilt viktig då det finns stora mängder norsk vattenkraft som snabbt kan komma in i systemet.
- En särskild kontrollstation som tidsmässigt ligger nära den gemensamma certifikatmarknadens införande bör inrättas. En sådan kontrollstation syftar till att kartlägga vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas med anledning av en utökad certifikatmarknad. Här ska man exempelvis belysa hur den norska kvotkurvan bör korrigeras så att det nuvarande certifikatöverskottet reduceras kraftigt.
- Villkoren för tillståndsgivning och nätanslutning av förnybar elproduktion bör utformas på likartat sätt så att de ekonomiska villkoren inte ger Norge komparativa fördelar.
- Elproduktionsanläggningar som exkluderar utländskt och/eller privat ägande (exempelvis viss vattenkraft i Norge) bör inte vara berättigade till certifikat.
- Energimyndigheten bör ges i uppdrag att utreda hur handeln med elcertifikat kan förbättras, särskilt i syfte att minska systemets likviditetsproblem, till exempel genom fler avräkningspunkter per år.
- En särskild genomförandekommitté inrättas med uppgift att analysera och åtgärda eventuella problem i det gemensamma certifikatsystemet.

Specifika synpunkter

Viktigt att åtgärda nuvarande brister innan systemet utökas

Svensk Vindenergi anser att certifikatsystemet är ett kostnadseffektivt sätt att öka andelen förnybar el i det svenska energisystemet. Men med de svagheter som uppkom under certifikatsystemets inledande år, och som de senare åren förstärkts, finns det en risk att det vid ändrade omvärldsförhållanden uppstår en situation där investeringar bromsas upp. Det är angeläget att dessa brister åtgärdas innan systemet utökas. I dagsläget motiverar de sammanlagda intäkterna från el- och certifikatförsäljning investeringar tack vare att kronan stärkts betydligt mot euron på senare i tid i kombination med sjunkande priser på vindkraftverk. Det finns emellertid en risk att priset på vindkraftverk åter stiger och att kronkursen försvagas gentemot euron. I en sådan situation blir det mycket svårt att hitta både investerare och finansiärer som är intresserad av att investera i vindkraft. Detta trots att just vindkraft tillhör de billigaste förnybara energikällor som finns att tillgå och enligt regeringens handlingsplan kommer att stå för huvuddelen av de tillkommande investeringarna i förnybar energi fram till år 2020. Orsaken till att prisbildningen inte fungerar är det stora överskott av elcertifikat som uppstod under certifikatsystemets inledande år och som har fått systemet ur balans. Eftersom certifikatsystemet är marknadsbaserat med ambitionen att vara självreglerande bör det inte utsättas för icke-nödvändiga interventioner. Problemet med obalansen i systemet och dess konsekvenser är dock så allvarliga att de föranleder åtgärder. Svensk Vindenergi anser att det bör finnas mekanismer i certifikatsystemet som gör det möjligt att göra mindre justeringar för att balansera systemet och kunna återskapa systemets långsiktiga trovärdighet.

Möjlighet att vid behov tillfälligt justera kvotkurvan

Genom att kraftigt minska det överskott som idag belastar elcertifikatsystemet skulle prisbildningen fungera bättre och systemet skulle kunna leva upp till intentionen om att anpassa sig själv till förändringar i omvärlden. Svensk Vindenergi anser därför att det är nödvändigt att en stor del av överskottet i elcertifikatsystemet reduceras. En lösning på problemet skulle vara att Energimyndigheten ges i uppdrag att vid regelbundna kontrollstationer justera kvotkurvan uppåt eller nedåt på ett sådant sätt att utbud och efterfrågan på certifikat balanseras. I dagsläget skulle

alltså kvotkurvan behöva justeras uppåt något för att det befintliga överskottet ska kunna reduceras.

Tätare kontrollstationer

Ytterligare en åtgärd som krävs för att stärka stabiliteten och trovärdigheten är att förkorta avståndet mellan kontrollstationerna i elcertifikatsystemet. Det gör det möjligt att förändra kvotplikten om det bedöms vara nödvändig för att upprätthålla systemets trovärdighet. Ett uppenbart problem med dagens regelverk är att certifikatsystemet är utformat efter en kontinuerlig ökning av elkonsumtionen. Dagens situation där den faktiska elkonsumtionen ligger under prognoserna medför att det procentuella målet för varje år kan uppnås utan att det byggs någon tillkommande förnybar elproduktion. Tätare intervaller mellan kontrollstationerna förbättrar möjligheterna att korrigera systemet med hänsyn till ändrade elkonsumtionsmönster.

Norska kvotkurvans utformning är avgörande

I ett gemensamt system med Norge är det ett nödvändigt krav att båda länderna behandlas på samma sätt och att inget av länderna ges otillbörliga konkurrensfördelar. Initialt är det mycket viktigt att den norska kvotkurvan ges tillräcklig höjd så att utbyggnaden i Sverige kan fortsätta i nivå med tidigare prognostiserad utbyggnad - även efter att den gemensamma marknaden har förverkligats. Kvotkurvan bör utformas så att den reducerar det stora överskott av certifikat som präglar det nuvarande systemet. En genomgripande analys av kvotkurvans form blir särskilt viktig då det finns stora mängder norsk vattenkraft som snabbt kan komma in i systemet. Det förslag på norsk kvotkurva som presenterats har en låg ingångshöjd och en rät stigning. Detta innebär att certifikatöverskottet inte kommer att reduceras i önskvärd utsträckning, vilket i sin tur försvårar möjligheterna till fortsatt utbyggnad av förnybara energikällor i Sverige.

Konkurrens på likvärdiga villkor

En förutsättning för ett gemensamt certifikatsystem är att förutsättningarna i hela marknadsområdet är identiska. Det finns ett antal villkor som i dagsläget är olika mellan svenska och norska aktörer. Det är till exempel helt avgörande att nätanslutningsvillkoren i de båda länderna baseras på samma principer. Nätanslutningskostnader som finansieras av det allmänna måste ses som ett särskilt stöd utanför elcertifikatsystemet och skulle därför snedvrída konkurrensen avsevärt. När det gäller tillståndprocesserna i respektive land är det svårt att bedöma vilket land som har effektivast process, men om produktionskostnaderna för vissa kraftslag ligger väldigt nära varandra så kan denna parameter bli utslagsgivande för i vilket land elproduktionen kommer att förläggas.

Vattenkraft som inte är öppen för privat ägande ska inte berättiga till certifikat.

I ett utökat certifikatsystem blir utbudet av nya förnybara energikällor större, vilket stärker principerna om teknikneutralitet, kostnadseffektivitet och fri konkurrens. För att systemet fortsättningsvis ska leva upp till dessa intentioner är det viktigt att de energikällor som ingår i systemet kan projekteras, drivas och ägas av både privata aktörer och offentliga, oavsett nationalitet. Av denna anledning bör inte energianläggningar som exkluderar vissa typer av ägande eller ägare inte kunna tilldelas elcertifikat. Här märks särskilt norsk vattenkraft med så kallad hemfallsrett som inte kan ägas av privata aktörer.

Endast nya anläggningar ska vara certifikatberättigande

Det grundläggande motivet bakom det svenska elcertifikatsystemet är att stimulera utbyggnaden av **nya** förnybara energikällor som annars inte skulle byggas av ekonomiska skäl. Det är därför nödvändigt att systemet utformas på ett sådant sätt att det också verkligen endast är tillkommande elproduktion som berättigar till certifikat.

Förbättrade förutsättningar för handel och mer transparent marknadsinformation

Handeln med elcertifikat fungerar i dagsläget dåligt, främst handlar det om att transaktionslikviditeten i systemet är låg. Detta innebär att det periodvis är svårt att köpa och sälja certifikat utan att marknadspriset påverkas markant. Detta medför i sin tur negativa konsekvenser för marknadsaktörer, särskilt för de mindre kapitalstarka som har behov av att kunna omsätta sina tilldelade certifikat. Ett sätt att förbättra situationen vore att ha fler avräkningspunkter.

En del av den osäkerhet som idag råder på certifikatmarknaden skulle kunna undanröjas genom att tillgången till finansiell information förbättras. Det råder idag osäkerhet för marknadsaktörer kring både utbud och efterfrågan på certifikatmarknaden. Detta informationsunderskott riskerar att leda till felaktiga beslut som kan komma att påverka balansen i systemet på ett ineffektivt sätt. Genom att Svenska Kraftnät / Energimyndigheten öppet och med täta intervaller (månatligen) redovisar både hur många certifikat som produceras, men också redovisar aktuell ungefärlig efterfrågan skulle både handeln och balansen i systemet gagnas.

Genomförande

Svenska Kraftnät, det svenska elcertifikatsystemets kontoföringsmyndighet, anger i sitt tidigare remissvar att de är tveksamma till att införlivandet av det svensk-norska elcertifikatsystemet kan ske på kortare tid än 18 månader.. Svensk Vindenergi anser att om problem kan uppstå om den administrativa apparaten kopplat till systemet inte är på plats när den nya lagstiftningen börjar gälla. Om det gemensamma systemet försenas är det angeläget att avisera detta i god tid för att undvika problem för aktörerna.

Inrättande av en särskild genomförandekommitté

Svensk Vindenergi förslår avslutningsvis att en särskild genomförandekommitté inrättas. Kommitténs uppgift ska vara att analysera och åtgärda eventuella problem i det gemensamma certifikatsystemet.

Stockholm den 8 april 2011

Eric Birksten,

Svensk Vindenergi

Politik och Samhällskontakter